

**BIJENKOMST OP WOENSDAG 14 FEBRUARI 1962
TE 's-GRAVENHAGE**

Voordracht gehouden voor de Vereniging ter beoefening
van de Krijgswetenschap

door

Kapitein ter Zee J. G. COX,
Directeur Marine Stafschool

over

**HET OFFENSIEF OPTREDEN DER ZEESTRIJDKRACHTEN
IN HET LICHT DER HUIDIGE MACHTSVERHOUDINGEN**

De Voorzitter:

Mijne heren, ik heet u vanavond hier allen van harte welkom en daar er geen andere punten op de agenda staan, die de aandacht behoeven, geef ik het woord aan de spreker van hedenavond.

Kapitein ter Zee Cox:

Mijnheer de voorzitter, voor deze vereniging werd al enkele malen gesproken over het grote belang van het zeeverkeer voor de Atlantische wereld en in verband daarmee de noodzaak van de bescherming van die scheepvaart in geval van oorlog.

Vanavond dan zou ik willen ingaan op de wijze waarop de zeestrijdkrachten, de maritieme strijdkrachten van de Atlantische bondgenoten onder de huidige en in de naaste toekomst te verwachten omstandigheden, ook verder hun bijdrage leveren ter verhoging van de veiligheid van de Westelijke landen alsook in het streven van de Westelijke gemeenschap naar een wereld waarin het recht heerst en waarin de menselijke en de nationale waardigheid wordt geëerbiedigd, en waartoe andere tendenzen zullen moeten worden gekapitteld.

Nu is onze Westerse wereld in feite defensief ingesteld, zij wil in haar gemeenschap de waarden die zij hoog stelt behouden, maar zij is niet uit op verovering, noch van gebied, noch van de geest van andere volken. Doch een defensieve instelling waarin men alleen maar een afwachtende houding aanneemt, alleen uitziet naar hetgeen een tegenstander eventueel nu weer zal gaan doen, leidt tegenover een expansief ingestelde tegenstander er noodzakelijkerwijs toe dat men steeds in een ongunstiger positie wordt gedrongen.

Dit kan alleen worden voorkomen door vooruit te denken, door zelf initiatief te ontplooiën, door actief op te treden. Iets wat ik in dit gezelschap natuurlijk eigenlijk niet behoef te onderstrepen. Daarom ook treffen wij „offensief optreden“ onder de beginselen van de oorlogvoering aan, beginselen die echt niet alleen in de oorlogvoering naar voren treden, maar ook in het dagelijks leven, in de strijd om het bestaan. Een zuiver defensief optreden is moordend voor het moreel. Dat geldt ook voor muurtjes bouwen. En zo ziet u dan ook in plaatsgevonden oorlogen dat de in de verdediging gedrongen partij, waar

mogelijk, al is het slechts op zeer bescheiden schaal, toch poogt zo nu en dan offensief op te treden.

Wat te verstaan onder „offensief” en „offensief optreden”? Bij „offensief” denken wij aan aanvallen, oprukken, het zoeken van het gevecht om de militaire macht van de tegenstander te slaan, althans afbreuk te doen.

Maar de macht van een staat wordt niet alleen gevormd door de militaire macht. Deze macht is opgebouwd uit een samenstel van factoren die mede omvatten het geografische element, het bevolkingspotentieel en haar geestkracht, het economisch potentieel en de administratief-organisatorische doelmatigheid van de staat en zijn instellingen.

En zo kan het offensief optreden zich niet alleen richten tegen het militaire apparaat, doch eveneens tegen de andere samenstellende machtselementen. En dat is wat, zoals u weet, heden ten dage, in de zogenaamde „koude oorlog” plaatsvindt en waarin de tegenstander momenteel het offensief verlegd heeft in het psychologische vlak ter ondermijning van de geestkracht, de wilskracht van de bevolking, en ook ter ondermijning van de instellingen in de staat, alsmede in het economische vlak. Door de buffer-zone van satellietstaten wist de Rus bovendien ook geografisch zijn positie te verbeteren.

Nu wordt beschikt over wapens met een ongekend bereik en tevens een ongekende vernietigingskracht, kan men praktisch zonder op te rukken, zonder in contact te komen met de vijand, door dergelijke wapens te lanceren, aanvallen uitvoeren, vernietiging teweegbrengen, 's vijands macht aantasten, dus offensief optreden, zij het dan ook dat daarmee alleen geen vijandelijk gebied kan worden bezet.

Zo zien wij dat in deze tijd „offensief optreden” veel ruimer moet worden geïnterpreteerd dan men dat meest pleegde te doen. En ik zou er hier ook nog even op willen wijzen dat van Russische zijde elk optreden dat hun streven in de wielen rijdt, als agressief, als aanvallend wordt gekenmerkt.

Ook het begrip „zeestrijdkrachten” dient niet in enge zin te worden geïnterpreteerd; misschien is „maritieme strijdkrachten” een betere benaming. Meer nog dan ooit tevoren moet de macht van een land, de macht van een bondgenootschap als één geheel worden beschouwd en benut. En de taak die aan de krijgsmacht is opgedragen, zal door de krijgsmachtdelen in zo nauw mogelijke samenwerking ten uitvoer moeten worden gelegd, in hun optreden elkaar aanvullend en steunend. En zo zou ik onder het optreden der zeestrijdkrachten willen verstaan elk militair optreden waarbij de zee een rol speelt, waarbij de zee wordt benut. Om de zoëven genoemde reden zal ik in de volgende beschouwing noodzakelijkerwijs hier en daar ook de land- en luchtestrijdkrachten daar in moeten betrekken.

Om nog even, heel in het kort, de huidige situatie in de bi-polaire wereld waarin wij leven te schilderen. Tegenover ons het communistische blok, onder leiding van de Sovjet-Unie strevend naar wereldoverheersing en daarbij een welhaast messiaanse drang betonend om ook de verdere wereld de zegeningen van het communisme deelachtig te doen worden. Tussen de Sovjet-Unie en West-Europa een bufferzone van satellietstaten die niet alleen maar een steun voor Rusland vormen, doch ook hun zorgen met zich meebrengen. Aan de andere zijde van de Sovjet-Unie het nog in opkomst zijnde Rode China. Overigens aan vier zijden grenzend aan zee, waarvan twee binnenzeeën en in

het noorden de slechts zeer beperkt bevaarbare IJszee. Aangezien het land nagenoeg geheel autarkisch is, bestaat echter geen grote, essentiële behoefte aan het gebruik van de zee als verbindingsweg. De Atlantische wereld daarentegen, zeer verspreid, met elkaar verbonden juist door de zee die voor haar een vitale verbindingsweg vormt, afhankelijk als zij is voor overzeese toevoer, er naar strevend te behouden wat zij heeft en waar mogelijk haar welvaart nog op te voeren; wel verenigd in de NAVO, doch politiek naar buiten nog lang niet altijd één front innemend. Dan de zogenaamde derde landen, de ontkoloniseerde wereld in Azië, Afrika en Latijns-Amerika, velen neutralistisch ingesteld, vaak wantrouwend tegenover hun oude heersers en met een zekere bewondering voor de wijze waarop Rusland zich heeft opgewerkt, zo mogelijk pogend van twee walletjes te eten, meest met als belangrijkste doel: pogen zo snel mogelijk vooruit te komen.

Wat betreft hun militaire sterkte-verhoudingen beschikken beide Groten over een kernwapenmacht waardoor een zeker nucleair evenwicht is ontstaan, zij het dat Amerika de beschikking heeft over een groter arsenaal van die wapens. Rusland heeft daarentegen een aanzienlijk grotere conventionele strijdkracht te land alsook een grote onderzeebootvloot, doch overigens is de maritieme sterkte van het Westen veel groter.

De voortgaande technologie heeft ons als vermeld, wapens gebracht met een enorme vernietigingskracht binnen klein bestek, met een ongekend groot bereik en een ongekend grote snelheid, hetgeen lijkt het offensief meer te bevoordelen dan het defensief. De kernenergie verschaft tevens een energiebron die, benut voor voortstuwing, schepen een bijkans onbeperkte actieradius geeft. Traagheidsnavigatie bewerkstelligde de mogelijkheid van een voortdurend zuivere, onafhankelijke plaatsbepaling. Het is nu mogelijk aardsatellieten te benutten voor verkenning, voor het verkrijgen van uitgebreidere meteorologische gegevens, communicatie e.d.

Als we nu „offensief optreden” interpreteren in de hiervoor aangegeven ruimere zin van het woord, op gelijksoortige wijze als de Russen het doen, — en het is goed om steeds in het oog te houden dat het juist van belang is hoe de tegenstander elk optreden beziet —, dan zullen wij ook de deterrent, de afschrikkingsmacht, althans dat gedeelte ervan dat er niet alleen op berekend is klappen op te vangen en af te weren doch dat gereed is om op de kortst mogelijke termijn effectief terug te slaan, daaronder moeten begrijpen.

Nu het Amerikaanse kernwapen-zwaard niet meer onbetwist is doordat de Sovjet-Unie eveneens over kernwapens en de middelen om ze te lanceren beschikt, en het Westen zeker geen preventieve oorlog zal beginnen, moeten wij er op bedacht zijn dat de Sovjet-Unie eventueel een oorlog zou kunnen beginnen, aanvangende met een verrassingsaanval met kernwapens, in eerste instantie ter uitschakeling van de Westerse nucleaire-vergeldingsmacht. Daarom is het, wil deze Westerse, Amerikaanse vergeldingsmacht daadwerkelijk zijn afschrikkende slagkracht in de ogen van de tegenstander blijven behouden, voor de Atlantische wereld van vitaal belang dat, in geval van een groot-scheepse Russische kernwapenaanval, toch nog voldoende van zijn kernwapenslagkracht een dergelijke aanval overleeft, opdat daarmee in een direct daarop te lanceren tegenaanval, een zogenaamde „second strike”, de Russen alsnog voor hen onaanvaardbare verliezen kunnen worden toegebracht. En, zoals gezegd, de Rus moet dat beseffen.

De huidige strategische deterrent-kernwapenmacht van het Westen bestaat in hoofdzaak nog uit de Amerikaanse lange-afstand-vliegtuigen, alsook een aantal Britse V-bombers, als wapendragers, alsmede een aantal IRBM-bases in Engeland, Italië en Turkije, enkele ICBM-bases in de U.S.A., de gereedgekomen Polaris-onderzeeboten en de vliegtuigen-wapendragers gebaseerd op de grote vliegkampschepen.

Ten aanzien van de aan de wal gebaseerde vliegtuigen treedt de kwetsbaarheid van de bases duidelijk naar voren. Slechts een klein gedeelte van de vliegtuigen zal een goed uitgevoerde vijandelijke verrassingsaanval overleven. Voorts zal het hen steeds moeilijker vallen tegen de gealarmeerde vijandelijke luchtverdediging hun lanceerposities te bereiken. Ze hebben als voordeel dat ze, in geval van een tijdig onderkend dreigend gevaar, vast de lucht in gestuurd kunnen worden en naar hun doelen op weg kunnen gaan, terwijl ze onderweg nog teruggeroepen kunnen worden („fail safe“-methode).

De huidige IRBM's zijn voor een second strike van zeer beperkte waarde, aangezien de posities van hun permanente bases in onze „open“ Europese wereld wel aan de tegenstander bekend zullen zijn en zij bovendien onbeschermd zijn opgesteld.

Ditzelfde gold voor de eerste Amerikaanse ICBM-opstellingen, maar de verhoging van de afstandnauwkeurigheid van deze, ook de Russische, wapens (waardoor momenteel wel wordt aangenomen dat met de Russische ICBM's in een verhouding van circa 3 op 1 de Amerikaanse opstellingen kunnen worden uitgeschakeld), heeft geleid tot verdere opstelling van de Amerikaanse ICBM's in zogenaamde „hard bases“ (beschermd ondergrondse opstellingen). Dit opdat een voldoende groot aantal een verrassingsaanval zal overleven en ernaar *à la minute* een vernietigende tegenaanval kan worden uitgevoerd.

Ten gevolge van de verhoging van de precisie van de ICBM's is de vraag gerezen of het wel juist is om voort te gaan met de bouw van deze noodzakelijkerwijs stationaire „hard bases“, of het niet zaak is om over te gaan op mobiele bases waarvan de positie zich steeds wijzigt en dus onbekend is. In verband met de noodzaak van „overleven“ lijkt een variëteit van middelen aangewezen. Mobiele opstellingen te land zijn wellicht mogelijk, maar uiteraard is, gezien ook de geografische omstandigheden, de vloot het mobiele apparaat bij uitnemendheid. De vloot kan in de zeeën en oceanen, die bijzonder geschikt zijn om als schuilplaats te dienen, zich zonodig verspreiden om nucleaire aanvallen te weerstaan, of zich concentreren voor een offensieve operatie en zich ontplooiën rond het „hartland“ om eventueel verrassend op te treden waar dit doelmatig wordt geacht. Op die wijze kan de vloot een bijzonder waardevolle bijdrage leveren aan de deterrent. En gezien het feit dat zij voortdurend haar positie kan veranderen, zal zij ook een hoge „second strike“-waarde hebben. Zo levert de Amerikaanse vloot vandaag de dag op twee wijzen haar bijdrage aan de kernwapenslagkracht van de deterrent. In de eerste plaats door de reeds operatief ingezette onderzeeboten met kernvoortstuwing en bewapend met Polaris-raketten. Deze boten die praktisch voor onbeperkte duur onder water kunnen blijven en daarbij zogewent hoge vaarten kunnen lopen, kunnen verborgen onder water of onder de ijskap, op post liggen en zonodig de Sovjet-Unie vanuit volle zee van alle zijden bestoken wanneer het sein daartoe ooit zou moeten worden gegeven. Zij hebben het voordeel dat ze praktisch niet door een verrassingsaanval vernietigd kunnen worden.

De 16 Polaris raketten waarmee ze zijn bewapend, hebben een bereik momenteel van 1200 mijl, binnenkort van 1600 mijl, d.w.z. dat daarmee vanuit volle zee bijna de gehele Sovjet-Unie kan worden bestreken; zij hebben mede door hun kortere vuurafstand (vergeleken bij ICBM's) een grote trefzekerheid, hun kleinere vluchttijd geeft ook minder waarschuwingstijd aan de tegenstander.

Voorts kunnen van de grote vliegekampschepen als basis geleide wapens van het type „Regulus” (bereik 500 zeemijl) worden gelanceerd en kunnen boordvliegtuigen (zoals de Skywarrior en de Vigilante) lucht-grond atoomwapens naar vijandelijke doelen brengen. Ook deze vliegekampschepen kunnen in de zeeën West, Zuid en Oost van het Euro-Aziatische vasteland opereren, zoals momenteel enkele Amerikaanse en Britse vlootverbanden doen. Uiteraard zijn ze kwetsbaarder dan de Polaris onderzeeboten en zullen aanzienlijke bescherming tegen vliegtuigen (waar ze zelf in belangrijke mate voor kunnen zorgen) en tegen onderzeeboten behoeven. Doch ten gevolge van hun mobiliteit zal hun positie nimmer precies bekend zijn. Deze vliegekampschepen zullen ongetwijfeld tot zinken kunnen worden gebracht, zeker door een kernwapenaanval. Maar dan zal de aanvaller toch eerst moeten doordringen tot in het zwaar beveiligde verband, om daar zijn wapen met vrij grote nauwkeurigheid te lanceren. De radius waarbinnen een bom van vele megatonnen een vliegekampschip tot zinken kan brengen, is aanzienlijk kleiner dan men het wel eens wil doen voorkomen en in luttele minuten stomen kan het vliegekampschip het doelsgebied verlaten hebben.

Naast de Polaris-onderzeeboot heeft ook het eerste bovenwater-raketterschip zijn intrede in de Amerikaanse marine gedaan.

Bij vergelijking van de vaste ICBM-opstellingen met de mobiele maritieme wapens voor hetzelfde doel, kan nog worden opgemerkt dat er van de vaste opstellingen een veel groter aantal nodig is om na een verrassingsaanval nog een second strike uit te kunnen voeren, dan wanneer men hiervoor beschikt over moeilijker vernietigbare mobiele opstellingen. Maar dit grotere aantal vaste opstellingen heeft tevens een veel grotere first strike waarde en zal daardoor de gemoedsrust tussen West en Oost nadelig beïnvloeden. Een kleiner aantal mobiele moeilijk vernietigbare lanceerposities zal dus stabiliteit-verhogend werken.

Wij kunnen alleen maar hopen dat de wederzijdse deterrent ons zal behoeden voor een totale nucleaire oorlog. Deze zou wederzijds zulke onvoorstelbare verliezen teweegbrengen dat het de vraag is of georganiseerde oorlogvoering daarna nog wel zal kunnen plaatsvinden en derhalve is het wel niet goed mogelijk om verder dan de alsdan te lanceren vergeldingsaanvallen in te gaan op eventuele daarna uit te voeren offensieve maritieme operaties.

Ten gevolge van dit nucleaire evenwicht tussen Oost en West is nu echter de kans op beperkte conflicten aan de periferie van de Atlantische wereld en het communistische blok zeker gestegen. Von Clausewitz stelde reeds de vraag: wat te doen als het doel, het neerslaan van de vijand niet kan worden bereikt? En wat vrij gequoteerd geeft hij als één van de twee mogelijkheden: probeer de tegenstander stukje bij beetje afbreuk te doen waarbij men zich steeds moet afvragen of met een bepaalde actie meer wordt gewonnen dan er elders door wordt verloren.

Daarom zullen wij zeker moeten verwachten dat de communisten, daar waar

zij geen al te grote tegenstand van de Westerse strijdmachten denken te onder- vinden, na eventueel op andere wijze de toestand daarvoor rijp te hebben ge- maakt, hun militaire macht zullen gebruiken om weer een schrede te zetten op hun expansionistisch pad. Dat wil zeggen, dat zij, agerend vanuit hun centrale hartlandpositie, op goed gekozen tijdstippen, onderhands of recht- streeks beperkte oorlogen, of om in hun jargon te spreken: gerechtvaardigde bevrijdingsoorlogen, in de periferie van de beide blokken zullen ontketenen.

Het is u bekend dat de schild-strijdkrachten die de grenzen van het NAVO- gebied beveiligen, niet overal zo krachtig zijn als we dat wel zouden wensen. In geval van acute bedreiging zal het zaak zijn de bedreigde plaats of plaatsen zo snel mogelijk extra steun te geven. Een van de gebieden waar deze behoefte bij voorbeeld naar voren zou kunnen treden is Noord-Noorwegen. Grenzend aan Rusland, erg verleidelijk om binnen te trekken om zo de beschikking te krijgen over een fjorden-gebied dat als vooruitgeschoven basis voor onderzee- boten dienst kan doen en is gelegen aan open ijsvrije zee. Door omstandig- heden is een permanente sterke verdediging moeilijk verwezenlijkbaar. Doch bij machte de zee naar behoefte te gebruiken en beschikkend over de benodigde middelen kan de NAVO, maar in feite is het grotendeels weer Amerika, door het op korte termijn erheen zenden van een „task force”, een scheepsmacht die in staat is zich zelf te beschermen tegen lucht- en onderzeebootgevaar, met vliegtuigen opererend van een of meer vliegkampschepen, luchtsteun geven en kunnen zo nodig mariniers met hun uitrusting aan land gezet worden om de plaatselijke verdediging bij te staan in afwachting van eventueel daarop- volgende over zee aangevoerde verdere troepenversterkingen.

Maar meer nog dan in of op de rand van het eigenlijke NAVO-gebied, moet het Westen bedacht zijn op het moeten bedwingen van beperkte oorlogen of lokale agressie in randgebieden van het communistische blok of zelfs van pogingen tot machtsovername in verder afgelegen derde landen. Snel ingrijpen om uitbreiding van een ontbrand conflict te voorkomen, zal alsdan geboden zijn. Dat wil zeggen dat over een strijdmacht moet worden beschikt die op korte termijn ter plaatse kan worden ingezet. Die strijdmacht moet geschikt zijn voor de uitvoering van die taak, d.w.z. dat ze moet zijn uitgerust en ge- oefend om die taak te verrichten onder wellicht afwijkende klimatologische en topografische omstandigheden en tegen een vijand die onconventionele strijdmethoden toepast. Die noodzaak om snel te moeten ingrijpen kan zich, op wellicht onverwachte momenten, op ver van elkaar verwijderde plaatsen op aarde voordoen. Dit houdt in dat ook over voldoende middelen moet worden beschikt om een dergelijke strijdmacht van de nodig geachte sterkte snel ter plaatse te brengen en voorts ook te kunnen blijven ondersteunen.

Het snelst kan een dergelijke troepenmacht door de lucht naar zijn plaats van bestemming worden vervoerd. Als dat tenminste mogelijk is, want hierbij kunnen, ook al wordt over de nodige vliegtuigen beschikt, nog vele belem- meringen optreden. Luchtvervoer legt uiteraard beperkingen op ten aanzien van de aantallen en gewichten die vervoerd kunnen worden en dus ook ten aanzien van de mede te voeren strijdmiddelen. Voorts diene men er rekening mede te houden dat bij die overvoer naar een wellicht veraf gelegen gebied men noodzakelijkerwijs over andere derde landen heen moet vliegen en het onder de huidige internationale verhoudingen zeer wel mogelijk is dat een of meer tussenliggende landen geen toestemming tot het overvliegen van het

gebied willen verlenen, iets waar zij het volle recht toe hebben. En wanneer onderweg bijgetankt zou moeten worden, kan ook dat op de nodige obstructie stuiten. Dan is het nog zeer de vraag of ter bestemder plaatse een geschikt vliegveld aanwezig is waarop men veilig kan landen, terwijl men ook het bezwaar van de kwetsbaarheid voor onderschepping door de vijand tijdens de overtocht onder ogen moet zien. Hoewel het zeker zaak is dat de Westelijke wereld beschikt over de nodige middelen voor de strategische verplaatsing door de lucht van eerderbedoelde troepen — en zoals u weet is Amerika druk bezig aan de uitbreiding en verbetering van die strategische luchtvervoerscapaciteit — zal dat niet altijd de oplossing van het probleem zijn. En ook al kan de eerste toevoer van de strijdmacht door de lucht plaatsvinden, dan zal toch ook verdere ondersteuning moeten volgen en zal toevoer van zwaarder materieel, van voorraden en instandhoudingsbehoeften, na moeten komen over zee, per schip. Dan rijst voorts nog de vraag hoe die eerste troepen te voorzien van lucht- en eventueel artilleristische steun.

Bovengenoemde bezwaren worden ondervangen door het vervoer van de benodigde strijdmacht overzee, door gebruik te maken van de mobiliteit van de maritieme strijdkrachten, in casu een amfibische strijdmacht, waarmee via de vrije zee weg naar behoefte overal aan de periferie van het communistische blok kan worden ingegrepen, waarmee overzee en vanuit zee macht kan worden geprojecteerd op het land. Dit eist wel het in die periferie beschikbaar hebben van doelmatige amfibische middelen alsook de noodzakelijke ondersteuningsstrijdkrachten, voor het geven van luchtsteun (jager-bommenwerpers e.d.), artilleriesteun, geleide wapens, alsmede logistieke ondersteuningsfaciliteiten. Door hun mobiliteit en flexibiliteit kunnen de betrokken eenheden daar waar nodig geacht in soorten en aantallen worden samengetrokken. Zo zijn dus in de eerste plaats nodig: per schip, eventueel en bij voorkeur per speciaal daartoe ingerichte en uitgeruste schepen, aangevoerde *amfibie strijdkrachten*, die aan de kust aan de wal gezet kunnen worden, dan wel kustdoelen kunnen aanvallen, ofwel per helikopter verder landinwaarts afgezet of „gedropt” kunnen worden, zonder dat daarbij de behoefte aan een vliegveld naar voren komt. De benutte transportschepen mochten dus mede over de mogelijkheden beschikken de geëmbarkeerde troepen en hun bewapening en uitrusting aan de wal te zetten. Reeds sedert wereldoorlog II beschikken de grote marines daartoe over een gevarieerd aantal typen schepen zoals troepenschepen (voorzien van eigen landingsboten), landingsschepen voor personeel, tanks, voertuigen e.d. Zowel bij de Amerikaanse als de Britse marine zijn momenteel daarvoor meer doelmatige zogenaamde „assault landing ships” in aanbouw, waarmee snel troepen en hun uitrusting en bewapening per meegevoerde helikopters alsook met landingsboten die beladen en wel zo uit het moederschip kunnen wegvaren, aan land gezet kunnen worden. Genoemde marines beschikken ook reeds over enkele lichte vliegekampschepen (zogenaamde „Commando-carriers” of „amphibious assault carriers”) — en enige nieuwe zijn in aanbouw — die speciaal zijn uitgerust voor het vervoer van een contingent mariniers en hun uitrusting, inclusief alle nodige voertuigen en licht geschut, welke door de meegevoerde helikopters of landingsboten naar de wal overgebracht kunnen worden. Zo kan het aan wal brengen van de troepen geschieden op de onder de zich voordoende omstandigheden geschiktste wijze. Per helikopter kunnen de troepen bovendien vrij ver landinwaarts gevlogen

worden, onafhankelijk van de aanwezigheid of beschikbaarheid van een vliegveld. Wel zij er op gewezen dat de betrokken troepen niet alleen goed geoefend en uitgerust moeten zijn voor de door hen te verrichten taak aan de wal, doch dat zij tevens afgeoefend moeten zijn om met de genoemde amfibische middelen aan land te gaan en ook de behandeling van de betrokken vaartuigen en helikopters moet door bekwaam en op elkaar afgestemd personeel geschieden.

Landingsoperaties kunnen alleen efficiënt en succesvol verlopen indien elk facet ervan wordt bestierd en uitgevoerd door goed geoefend, ervaren en op elkaar ingespeeld personeel, en dat in voldoende aantallen.

Voor ondersteuning van de in te zetten troepen kan aan de „task force” een *vliegkampschip* worden toegevoegd, dat als mobiel vliegveld en zelf voorzien van alle behoeften, luchtsteun kan geven, landinwaarts „strikes” kan uitvoeren en tevens kan voorzien in de eigen luchtverdediging. Wanneer voor de ondersteuning van de troepen eventueel een bombardement met scheepsartillerie uitgevoerd moet worden kunnen *artillerieschepen*, bij voorbeeld kruisers of jagers dan wel speciale raketschepen, bijstand verlenen. In de naaste toekomst zullen ook de grond-grond geleide wapens op de vloot verschijnen en zo nodig kunnen worden benut ook tegen meer landinwaarts gelegen doelen.

Om goede resultaten te verkrijgen zal ook de onderlinge samenwerking tussen de aan land te brengen strijdmacht en de ondersteuningseenheden zeer nauw moeten zijn, zal men elkaar wederzijds volledig moeten begrijpen en elkaars behoeften moeten kunnen onderkennen. Ook dit wordt alleen bereikt door langdurige oefening en samenwerking. De ervaringen uit wereldoorlog II hebben uitgewezen dat, zeker voor het afbijten van de spits, het speciaal voor dat doel geoefende en uitgeruste Amerikaanse korps mariniers wel het beste voor die taak berekend was.

Uiteraard moet een dergelijke amfibische strijdmacht veilig gebruik kunnen maken van de zeeweg. Dat wil zeggen dat hij beveiligd moet worden tegen de mogelijke gevaren, in hoofdzaak dus tegen eventueel luchtgevaar alsook onderzeebootgevaar. Het luchtgevaar kan bestreden worden door de jachtvliegtuigen van een toegevoegd vliegkampschip alsmede door de luchtdoelwapens van de artillerieschepen. Ter bestrijding van onderzeebootgevaar zal een voldoende aantal onderzeebootbestrijdingsschepen alsook -vliegtuigen aan het verband moeten zijn toegevoegd. Indien in de te bevaren wateren in verband met de diepte en anderszins zeemijnen kunnen worden verwacht, zullen ook mijnevegers hun diensten moeten verlenen.

Een dergelijke self-supporting amfibische strijdmacht zal efficiënt zelfstandig kunnen optreden tegen beperkte lokale conflicten. Alleen al de wetenschap van de aanwezigheid van zulk een macht die snel ter plaatse kan worden ingezet, zal in bepaalde gevallen zeker zelfs preventief werken.

Gezien de uitgestrektheid van die periferie die in onze belangstelling staat, de noodzaak om eventueel snel te moeten ingrijpen om zulk een conflict te doven vóór het een gevaar wordt voor de wereldvrede, en de beperkte scheepsnelheid in betrekking tot de grote afstanden, gaat de behoefte uit naar het in de belangrijkste zeegebieden (Atlantische Oceaan, Middellandse Zee, Indische Oceaan, Stille Oceaan) beschikbaar hebben van een „task force”, die in staat is in de hogergenoemde behoeften te voorzien. En dit vindt u, naast de

nucleaire afschrikkingsmacht waaraan zij een bijdrage leveren, verwezenlijkt in de 2de Amerikaanse vloot in de Atlantische Oceaan, de 6de Amerikaanse vloot in de Middellandse Zee en de 7de vloot in de Stille Oceaan, terwijl een, zij het een ietwat minder omvangrijk Brits vlootverband zich geregeld ophoudt in of nabij de Indische Oceaan.

Ik zou nu willen overschakelen op de huidige omstandigheden, op de koude oorlog om met u na te gaan hoe de Atlantische maritieme strijdkrachten in deze koude oorlog kunnen bijdragen in de versterking van de positie van het Westen, en dat is dus in de ogen van de tegenstander, agressief optreden. En daarbij zou ik willen stellen dat de Atlantische maritieme strijdkrachten die in de diverse zeeën paraat aanwezig zijn, klaar om op te stomen, om actie te nemen daar waar dat nodig mocht worden, mede een wezenlijke bijdrage kunnen leveren aan de versterking van de positie van het Westen in deze wereld, door het verrichten van vlagvertoon, door het bezoeken van havens van Westelijke bondgenoten zowel als elders. Dit wordt lang niet altijd beseft. Er wordt nog wel eens schuin tegen aangekeken, maar toch is het zo, en diegenen die dit wel eens hebben meegemaakt, zullen dit onderschrijven. In de eerste plaats het onderling brengen van bezoeken door marine-eenheden, — en niet alleen van de grote landen aan de kleine, maar ook omgekeerd —, aan havens van de bondgenoten alsook van de andere landen die tot het Westen behoren doch om enigerlei reden niet zijn aangesloten bij de NAVO. Mits goed gebracht voor wat betreft programma, d.w.z. dat de inwoners er zoveel mogelijk op vriendschappelijke wijze in worden betrokken, en v.v.b. optreden van de scheepsbemanningen, kunnen dergelijke bezoeken het onderling vertrouwen tussen deze volken verstevigen, de eensgezindheid en de onderlinge achting bevorderen en zo dus het moreel verhogen. Vooral voor landen die als het ware „in de frontlijn” liggen, waaraan op die wijze aan de bevolking wordt getoond dat zij er ook bij behoren en niet aan hun lot worden overgelaten, kan dat van grote waarde zijn.

Op gelijksoortige gronden is het eveneens en eigenlijk nog wel in belangrijker mate van aanzienlijke waarde om geregeld vlootbezoeken te brengen aan havens van de al eerder genoemde „derde landen”. Misschien komt, nu ik dit zeg, bij u de uitdrukking „battleship diplomacy” in de gedachte. Battleship diplomacy, het door machtsvertoon uitoefenen van druk op zwakkere landen, zoals dat in het verleden nogal eens is toegepast. Maar dat is in het geheel niet wat ik nu bedoel. Wat met dergelijke bezoeken moet worden beoogd, is juist het uitsteken van de open hand, het tonen aan de jonge volken dat ze worden geacht, dat ze meetellen, dat wij komen niet meer als meesters maar als medemensen die gereed staan steun te verlenen, wanneer daar behoefte aan bestaat, waarop vertrouwd kan worden in geval van nood. En in voorkomende gevallen zal het zaak zijn dit waar te maken door onbaatzuchtig hulp te verlenen aan bestuursinstanties bij plaatselijke moeilijkheden, rampen, overstromingen en dergelijke, om zo ook in de praktijk onze levensopvattingen uit te dragen. In geval van politieke onstabieliteit kan op plaatsen waar subversieve elementen bezig zijn geweest, een tot onrust gebrachte bevolking gevaar opleveren voor rust- en ordeverstoringen. Indien tijdig bekend, kan alleen al de aanwezigheid van een erheen gezonden oorlogsschip stabiliserend werken.

Goodwill-bezoeken kunnen zo ongetwijfeld de vriendschappelijke betrekkingen met bedoelde landen bevorderen, hun vertrouwen in het Westen ver-

sterken en hen daardoor minder ontvankelijk maken voor beïnvloeding door de communistische wereld.

Wel zal men juist bij die landen bij het maken van plannen voor vlootbezoeken rekening moeten houden met de politieke gevoeligheden met en tussen die landen.

Tevens kunnen zulke contacten een bijdrage leveren in de bevordering van de economische betrekkingen en de handel hetgeen ook weer het potentieel van de Atlantische wereld zal verhogen.

In de huidige koude oorlog op alle fronten zou ik zelfs een lans willen breken voor vlootbezoeken, doch dan natuurlijk nóg zorgvuldiger voorbereid, aan de aan zee grenzende landen van het communistische blok. Want hoewel men er uiteraard geen al te hoge verwachtingen van mag koesteren, bieden dergelijke bezoeken één van de weinige mogelijkheden om, zij het in zeer beperkte mate, ook de bevolking achter het ijzeren gordijn kennis te doen nemen van de Westerse levenswijze, ideëën en doelstellingen. En zo kan dan enige actieve voorlichting worden gegeven tegen de anti-Westerse communistische propaganda en indoctrinatie van hun onderdanen.

Ook gezamenlijke oefeningen van de bondgenootschappelijke strijdkrachten, en de open zee biedt daar vrijelijk gelegenheid toe, kunnen naast hun eigenlijke doel, de sterkte, paraatheid en de wil van de vrije wereld tonen, zowel aan de tegenstander als aan de derde landen.

Er zijn ongetwijfeld nog wel enkele andere factoren te noemen waarin de maritieme strijdkrachten in een actieve, offensieve rol een bijdrage kunnen leveren, maar ik meen het hierbij te moeten laten en te eindigen met een korte recapitulatie.

De behoudend ingestelde Atlantische wereld ziet zich geplaatst tegenover een tegenstander die streeft naar machtsuitbreiding en het uitdragen van zijn voor ons onaanvaardbare ideologie en die daartoe op alle mogelijke wijzen poogt de positie van het Westen te ondermijnen. Om te voorkomen dat het Westen bij voortduring in een steeds ongunstiger positie wordt gedrongen, zal het de verdediging met initiatief, met een offensieve geest moeten voeren.

Daarbij kunnen de maritieme strijdkrachten van de Atlantische wereld, die grenst aan de zeeën waaraan het ook in zo belangrijke mate zijn welvaart heeft te danken, gebruik makend van de zee waarover de gehele wereld vrijelijk kan worden bereikt, dank zij de grote mobiliteit en flexibiliteit van die strijdkrachten en hun geschiktheid voor het verrichten van een grote variëteit van taken, over het gehele spectrum van conflict-situaties reikend van deterrent en totale oorlog tot de koude oorlog een zeer belangrijke, onvervangbare bijdrage leveren aan een actief en offensief gevoerde Atlantische defensie.

De Voorzitter:

Kolonel Cox, ik dank u voorlopig zeer voor uw interessante voordracht. Ik neem aan dat u na de pauze bereid bent om diegenen die nog wat op het hart hebben te willen beantwoorden.

Dan wil ik graag voorstellen om nu een kwartier te willen pauzeren en in dat kwartier kunnen diegenen die zich geroepen voelen om nog wat in het midden te brengen, zich opgeven bij mijn linkerbuurman, de overste Ten Boske. Wij zullen een kwartier pauzeren.

Voor het debat hebben zich opgegeven de Admiraal Willinge en de Overste De Bruin.

Admiraal Willinge:

Mijnheer de voorzitter, ik heb met veel belangstelling de rede van Kolonel Cox gehoord; hij heeft gesproken over de mobiele lanceerplaatsen van geleide projectielen, eenheden van de vloot, vanwaar af deze projectielen kunnen worden afgevuurd, eigenlijk in tegenstelling tot het land waarop een groot aantal vaste lanceerplaatsen zijn voorbereid. Die vaste lanceerplaatsen zijn uiteraard wel min of meer bekend bij het communistische blok en dat heeft natuurlijk zijn bezwaren. Is het nu niet mogelijk om die lanceerplaatsen ook min of meer beweeglijk te maken? Zij behoeven niet bepaald op een trein te staan, maar ik dacht dat deze raketten een betrekkelijk geringe outillage nodig hadden, hoewel natuurlijk zo'n lanceerplaats over een uitgebreid instrumentarium beschikt, maar zo groot is dat dunkt mij niet. Is het mogelijk om b.v. voor te bereiden om in tijd van spanning deze lanceerinrichtingen ergens anders neer te zetten? Misschien zou de inleider daar nog iets over kunnen zeggen.

Kapitein ter Zee Cox:

Mijnheer de voorzitter, inderdaad zijn er bij de landmacht kleinere lichtere wapens die wel degelijk vervoerbaar zijn; die worden ook inderdaad verplaatst. De grotere wapens, zeker de ICBM's, worden wel enorm grote gevaarten en ook de instrumenten die erin zitten, zijn bijzonder gevoelig en dat maakt mobiliteit wel moeilijk. Ik weet niet of u op de hoogte bent van de Amerikaanse plannen tot uitbreiding van de ICBM's. Het is helemaal geen geheim, u kunt het lezen in de diverse tijdschriften. De Atlas en de Titan zijn wapens met vloeibare brandstof, die dus eerst gevuld moeten worden voordat zij kunnen worden gelanceerd. Maar de volgende generatie, de Minuteman, is van vaste brandstof voorzien. Voor de Minuteman bestaat een enorm plan van ten minste 600 stuks, later eventueel uit te breiden tot 900. De oorspronkelijke plannen waren om deze gedeeltelijk op te stellen op vaste bases, uitgebreide installaties onder de grond, bijzonder kostbaar, en gedeeltelijk ook op spoorwagens. Men komt noodzakelijkerwijs tot spoorwagens i.v.m. de grote omvang. Daar kunt u langzamerhand geen truck meer voor bouwen. Met deze spoorwagens heeft men de eerste proeven gedaan en daarbij is gebleken dat de apparatuur er niet tegen kon. Toen men met die spoorwagens ging rijden, — de bedoeling was met een bepaald aantal treinen door het land heen en weer te rijden, — bleek dat al spoedig de apparatuur zodanig ontsteld was dat een en ander niet meer volledig zuiver werkte. Het is om die reden dat men nog niet zo lang geleden, althans voorlopig, van dit plan is afgestapt. Het Minutemanplan wordt nu voorlopig statisch uitgevoerd. Er is sprake van geweest speciaal voor Europa, dit houdt dus verband met de NAVO-deterrent, of het niet mogelijk is — natuurlijk Polarisonderzeeboten zijn bijzonder fraai, maar bijzonder kostbaar ook — om in West-Europa te komen tot opstelling van dergelijke wapens op rijnaken e.d., om ze zo toch ook weer mobiel te maken. Dat is geloof ik wel uitvoerbaar. Die mogelijkheid is er wel, mits het vervoer maar vrij rustig geschiedt. Vervoer over de weg door het terrein is blijkbaar i.v.m. alle geleidingsapparatuur uitgesloten, althans onder de huidige omstandigheden.

Overste De Bruin:

Mijnheer de voorzitter, de inleider heeft ons gewezen op het belang van het vlagvertoon van de Marine en sprak over de indruk die het wekt en vooral de goede indruk die wordt gevestigd in het buitenland, ook misschien in communistische landen wanneer men daartoe zou kunnen overgaan. De inleider heeft ook gesproken over de drie krijgsmachtdelen en de samenwerking daarbij. Ik heb echter nog nooit iets gemerkt van vlagvertoon van de landmacht. Zou daar dan niet hetzelfde voor gelden, of is het vlagvertoon alleen aan de marine voorbehouden? Misschien kan de inleider hier nog iets over zeggen.

Kapitein ter Zee Cox:

Mijnheer de voorzitter, zeer zeker zou ik dat vlagvertoon niet willen voorbehouden aan de marine, dat is helemaal niet mijn bedoeling. Het punt dat altijd naar voren komt is dat de marine juist doordat zij zo mobiel is het gemakkelijk kan doen. U herinnert zich misschien nog wel dat voor de oorlog de luchtmacht, niet onze luchtmacht maar andere luchtmachten, er nog wel eens wat aan gedaan hebben. Grote vluchten van een paar squadrons zelfs naar Zuid-Amerika e.d., ook dit is een zeker vlagvertoon. Met de jachtvliegtuigen met hun beperkt bereik is dat direct veel moeilijker en datzelfde geldt natuurlijk voor de landmacht. Als zij naar La Courtine gaan, dan is dat zeker ook vlagvertoon, de kranten staan er vaak vol van en ik geloof wel dat zij daar wel degelijk ook een goede beurt slaan. Maar dat zijn maar zeer incidentele gevallen. U kunt moeilijk zeggen: „Kom, laat ik eens een bataljon sturen naar Rio de Janeiro.” Ik denk niet dat dat zo erg best zal lukken. Juist daardoor komt de marine die toch al op zee moet zijn, er beter toe en dat is het belangrijke punt. Wij moeten natuurlijk geen schepen bouwen om er vlagvertoon mee te gaan houden, maar die schepen zijn voor bepaalde doeleinden aanwezig en die kunnen tevens nog extra taken verrichten die zeker van waarde zijn ook voor onze wereld. Wel degelijk kan een landmachtsofficier ergens heen worden gezonden om bij een bepaald evenement zijn land te vertegenwoordigen of zoals wij hier de Israëliërs meemaken die bij de Vierdaagse komen meelopen en daar een goede beurt maken, dat heeft zeker ook zijn waarde. Als wij met drie krijgsmachtdelen samen meedoen met een of andere internationale wedstrijd, zoals dat ook gebeurt, dan geloof ik dat zeer zeker ook vlagvertoon waarde heeft. Maar nogmaals, de marine is daartoe gemakkelijker in staat en kan gemakkelijker overal ter wereld komen.

De Voorzitter:

Kolonel Cox, ik dank u in de eerste plaats zeer voor uw duidelijke en overzichtelijke en zeer interessante voordracht. Het deed mij vooral zeer goed in het begin van u te mogen horen dat het offensief ook in de verdediging nu eenmaal onmisbaar is en dat wij met een lijdelijke verdediging niet kunnen en mogen volstaan. Het is toch zo dat het Westen al zeventien jaar lang een angstpolitiek volgt waarbij wij een volkomen defensieve houding aannemen. Hierdoor heeft de Russische afknabbelingstactiek al jarenlang verschillende successen kunnen boeken. Het is te verwonderlijker aangezien op punten waar-

bij het Westen een keer inderdaad hard is geweest, er niets is gebeurd en de ander dus zijn pogingen ook onmiddellijk heeft gestaakt. Hopelijk is zo'n voorval een goede les voor de toekomst, want het is zoals de inleider terecht heeft gesteld: wanneer wij ons uitsluitend lijdelijk defensief blijven gedragen, dan zal deze afknabbeling doorgaan, in het bijzonder door het verwekken van kleine en plaatselijke incidenten. Ik geloof niet dat wij meteen een groot conflict, een wereldconflict, hebben te vrezen, maar ik ben ervan overtuigd dat het Oostblok en in het bijzonder dus Rusland, niet zal aarzelen om telkens opnieuw overal deze incidenten te verwekken, waartegen onmiddellijk móet worden opgetreden. Nu heeft o.a. de inleider daarbij een paar zwakke punten aangegeven, waar een onmiddellijke versterking noodzakelijk zou zijn. Hij heeft met name de noordflank genoemd. Inderdaad is die noordflank in Noorwegen zeer zwak, maar ik vraag mij af of de onmiddellijke versterking die daarvoor in geval van een plaatselijk conflict nodig zou kunnen zijn, tijdig genoeg ter plaatse is om dit conflict lokaal te houden, wanneer zij met zee-strijdkrachten moet worden aangevoerd. Ik meen dat hiervoor een strategische reserve in de NAVO noodzakelijk is die onmiddellijk door de lucht binnen enkele uren daar ter plaatse kan worden neergezet.

T.a.v. de deterrent in het algemeen heeft de inleider de verschillende middelen genoemd waarover het Westen beschikt. En hij heeft daarbij duidelijk in het licht gesteld dat de maritieme middelen d.m.v. vliegkampschepen en schepen die deze projectielen kunnen dragen en ook polarisonderzeeboten een grote, machtige, beweeglijke deterrent vormen die zeer moeilijk is uit te schakelen. Anderzijds moeten wij niet vergeten dat van de strategische luchtmacht, in het bijzonder de Amerikaanse dus, toch ook altijd voortdurend een gedeelte in de lucht aanwezig is, zelfs met een staf. Zodat bij een onverhoedse aanval van de tegenpartij ook deze strategische luchtmacht niet onmiddellijk zal worden uitgeschakeld. T.a.v. de kwetsbaarheid van de projectielen van de Minuteman e.d. die dus op het land zijn gestationeerd, is de precisie nog steeds een zwak punt. De spreiding — wij hebben dat mogen vernemen in een vorige lezing gehouden door ir. Kooij — is nog zodanig dat het bijzonder moeilijk is om deze raketten onmiddellijk rechtstreeks uit te schakelen, zeker wanneer zij in hardbases worden ondergebracht. Bij de grote macht die de maritieme middelen vormen en waarbij speciaal de Amerikaanse marine een groot aandeel levert door hun 2e, 6e en 7e vloot, vraag ik mij toch af of op een gegeven moment deze vloten snel genoeg ter plaatse kunnen zijn om weer op zo'n punt waar een communistisch incident wordt verwekt, versterkingen aan wal te kunnen zetten. De inleider heeft gesproken over amfibische taskforces die gemakkelijk landingsoperaties kunnen uitvoeren — en dat is op zich zelf natuurlijk bijzonder belangrijk — maar ik meen dat het bij versterken van bepaalde punten, waarbij dus een sterke troepenmacht nodig is, wil er geen groter conflict uit voortkomen, het er eigenlijk alleen om gaat bepaalde strijdkrachten aan wal te krijgen, zodat het niet in al deze gevallen zou moeten neerkomen op een werkelijk amfibische operatie. Ik zei reeds, dat dergelijke versterkingen over zee dikwijls te laat komen, wij hebben de voorbeelden in de eerste wereldoorlog gezien. U kunt zeggen: „Ja, toen waren wij nog niet zo snel”, maar wij moeten alles natuurlijk in zijn tijd zien. Wij hebben gezien, dat in Noorwegen al deze versterkingen eigenlijk te laat zijn gearriveerd en in te geringe omvang. Ik hoef u maar Narvick en Bergen te noemen.

Ten slotte nog iets over de waarde van dat vlootbezoek. De inleider heeft terecht gesteld dat het vlootbezoek van grote waarde is, ook wanneer het wordt gebracht in landen achter het IJzeren Gordijn, niet alleen om de wijze van leven te zien en onze ideeën er eventueel kenbaar te maken, doch ook om de mensen daar een indruk van ons te geven. Maar ik geloof ook dat er een factor bijkomt en wel om te laten zien over welke macht wij beschikken. Wanneer wij een dergelijk bezoek goed organiseren en zeker wanneer wij daarvoor de modernste schepen uitzoeken, krijgt de tegenpartij een behoorlijke indruk van de machtsmiddelen van het Westen. Daarbij zal hij te huiveriger worden om iets te ontketenen. Dit was wat ik gaarne nog in het midden wilde brengen.

Ik wil gaarne nogmaals de Kolonel Cox danken voor zijn bijzonder goede lezing waarnaar ik met veel genoegen heb geluisterd, alsmede de Admiraal Willinge en de Overste De Bruin voor wat zij in het midden hebben gebracht. Met deze dank sluit ik hierbij de bijeenkomst.

STELLINGEN

1. Nog steeds geldt, ook voor de huidige Atlantische wereld — die in hoofdzaak poogt de status quo in de wereld te handhaven — dat, zo men niet bij voortdoring in een steeds ongunstiger positie gedrongen wil worden, de verdediging in een actieve, offensieve geest gevoerd moet worden.
2. In deze tijd van lange-afstand-massa-vernietigingswapens enerzijds en koude oorlog anderzijds, moet het klassieke begrip „offensieve operaties” thans veel ruimer worden verstaan ten einde ook activiteiten met betrekking tot genoemde uitersten te omvatten.
3. De zee biedt, als geen ander medium, o.m. de strategische mogelijkheid tot:
 - spreiding van doelen;
 - verbergen, en zo doen overleven, van offensief en defensief vermogen;
 - snelle concentratie van slagkracht daar waar nodig geacht;
 - verrassend optreden;
 - transport van strijdkrachten en middelen.
4. Daarvan gebruikmakend vormen de Atlantische maritieme strijdkrachten,
 - én ten behoeve van de afschrikkingsmacht en, mocht die falen, in de totale oorlog,
 - én in beperkte conflicten,
 - én in de koude oorlog,een onmisbaar en onvervangbaar onderdeel van een actief en offensief gevoerde Atlantische defensie.

MEDEDELINGEN VAN HUISHOUDELIJKE AARD

NIEUWE LEDEN

Nederland

's-Gravenhage: T. A. Bouman, Kap. ter Zee M.A.; Mr. E. Döbken, Majoor M.J.D.; C. L. de Jong, Brig.-Generaal I.S.

Amersfoort: A. P. Schoonen, Ritmeester.

Harderwijk: J. H. Meerburg, Kapitein.

Voorschoten: T. E. Mac Farlane, Kapitein.

Zoetermeer: W. M. Baden, Majoor.

CONTRIBUTIE

In de bijeenkomst op 19 oktober 1960 is de contributie voor 1961/62 met algemene stemmen vastgesteld op 15 gulden.

De leden die de contributie 1960—1961 nog niet voldaan hebben, worden dringend verzocht zulks alsnog spoedig te doen.

Art. 11 van het Reglement. Leden, die voor het lidmaatschap wensen te bedanken, zijn verplicht zulks vóór de 15de september schriftelijk aan de Secretaris-Penningmeester te melden. Geschiedt de kennisgeving later, dan zijn zij opnieuw verbonden voor het aangevangen werkjaar, dat telkens de 1ste oktober begint.

Her Bestuur van de Vereniging ter beoefening van de Krijgswetenschap is thans als volgt samengesteld:

J. H. Couzy, Lt.-Generaal der Artillerie o.n.a., Lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, Voorzitter; *A. L. van den Berge*, Luit.-Generaal Inf., Ondervoorzitter; *G. Gouman*, Kolonel G.S., directeur H.K.S., Redacteur Orgaan en W.J.; *E. R. d'Engelbronner*, Generaal-Majoor G. S.; *A. C. Lamers*, Majoor der Mariniers; *Mr. F. R. Mijlkeff*, Directeur-Generaal voor Openbare Orde en Veiligheid; *J. G. Stegeman*, Commandeur; *W. den Toom*, Generaal-Majoor K.Lu.; *W. F. ten Boske*, Lnt.-Kolonel der Infanterie. Secretaris-Penningmeester.

Geef bij adresverandering kennis aan de Secretaris-Penningmeester,

Sleedoornstraat 3, 's-Gravenhage, tel. 32.24.78

en vergeet VOORAL niet ons een nieuw lid op te geven.

A. B. BOFORS * ZWEDEN

**GESCHUT
MUNITIE
SPRINGSTOFFEN**

VERTEGENWOORDIGERS:

**VAN REES & GREVE N.V.
PARKSTRAAT 69 B
DEN HAAG**

**DE ROTTERDAMSCH
DROOGDOK MIJ. N.V.**